

Nota

Voor burgemeester en wethouders
Nummer: 16INT02886

Datum vergadering:
Nota openbaar:

27 SEP. 2016

► **Onderwerp: Resultaten van het E-MOVO onderzoek 2015**

Advies:

- Kennisnemen van de resultaten van het E-MOVO onderzoek 2015 over gezondheid, welzijn en leefstijl van jongeren in de gemeente Hellendoorn
- Instemmen met de voorgestelde actiepunten naar aanleiding van de meest opvallende resultaten van het onderzoek

Besluit B en W:

Conform advies!

Korte samenvatting:

In 2015 is het vierjaarlijkse onderzoek E-MOVO weer gehouden onder jongeren in Twente. Er zijn vragen gesteld over allerlei zaken die te maken hebben met gezondheid, welzijn en leefstijl van jongeren op het voortgezet onderwijs. In deze nota worden de belangrijkste uitkomsten van jongeren in de gemeente Hellendoorn besproken. Per onderdeel wordt ook aangegeven welke actie er wordt ondernomen.

Aanleiding:

In het najaar van 2015 is het E-MOVO onderzoek (de afkorting staat voor Elektronische MOonitor en VOorlichting) voor de vierde keer uitgevoerd onder de schoolgaande jeugd in Twente. E-MOVO is een digitale vragenlijst die op scholen voor voortgezet onderwijs in de klassen 2 en 4 wordt afgenomen. De GGD Twente voert dit onderzoek in haar werkgebied uit. De resultaten van dit onderzoek zijn neergelegd in negen factsheets. Gegevens over de gezondheid, het welzijn en de leefstijl van jongeren zijn nodig voor de onderbouwing van gemeentelijk gezondheids- en jeugdbeleid. Voor scholen bieden de resultaten aanknopingspunten voor sociaal veiligheidsbeleid op school en voor maatregelen en activiteiten om gezond gedrag bij leerlingen te bevorderen.

De resultaten van E-MOVO worden centraal verwerkt door het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) en voor een groot deel opgenomen in de databank van het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek). Gemeenten hebben volgens de Wet publieke gezondheid (Wpg) de taak om de gezondheid van hun inwoners in kaart te brengen. De GGD voert die taak uit voor de gemeenten met een gezondheidsmonitor. E-MOVO wordt om de vier jaar uitgevoerd, evenals een monitor onder volwassenen en ouderen en een monitor onder ouders van kinderen van 0-12 jaar. E-MOVO levert informatie op voor de (door)ontwikkeling van preventief gezondheidsbeleid.

Relevante eerdere besluiten:

- Vitale coalities, Nota lokaal gezondheidsbeleid 2013-2016
- Sport- en beweegnota 2016-2019 'Samen in beweging'
- Kader Jeugdhulp 2015-2019
- Toekenning subsidie preventieve voorlichting 2016-2017
- Collectieve preventie GGZ 2016
- Subsidieregelingen met Maatschappelijk werk, Stichting De Welle

Doelstelling:

De uitkomsten van het onderzoek gebruiken als input voor gesprekken met lokale samenwerkingspartners zodat gezamenlijk bekeken wordt hoe het preventieve gezondheids- en jeugdbeleid (nog) beter kan aansluiten bij de praktijk en dus zo effectief mogelijk ingezet wordt. De uitkomsten worden ook gebruikt in de nieuwe nota lokaal gezondheidsbeleid.

Oplossing:

Van de uitkomsten van het onderzoek is een regionaal rapport gemaakt en een rapport per gemeente. Daarnaast ontvangen alle deelnemende scholen een rapport met de uitkomsten van de eigen school.

Uit het regionale rapport blijkt dat Twentse jongeren hun gezondheid als (zeer) goed ervaren. Twentse jongeren bewegen meer en hebben minder psychosociale problemen dan leeftijdsgenoten elders in Nederland. Ook zijn er meer jongeren in Twente dan in de rest van Nederland die iedere dag groente eten. Wel blijft het alcoholgebruik onder Twentse jongeren zorgelijk.

Het rapport voor de gemeente Hellendoorn is bijgevoegd. Het bestaat uit 9 factsheets die elk een apart onderwerp behandelen:

- Gezond van lijf en leden
- Lekker in je vel
- Beweeg je fit!
- Eten en drinken
- In hoger sferen
- Op school
- Digitale snelweg
- Seks en zo
- Thuis, vriendschap en vrije tijd

Per onderwerp wordt zoveel mogelijk een uitsplitsing gemaakt naar Twente als geheel, Hellendoorn, jongens/meisjes, Havo/VWO of VMBO.

In onze gemeente heeft helaas alleen de locatie Noetselerbergweg (Havo/VWO) van Reggesteyn meegedaan en niet de VMBO locatie aan de Willem de Clerqstraat. Wij willen bespreken met Reggesteyn of de volgende keer ook de VMBO leerlingen mee kunnen doen. Dat geeft namelijk een veel completer beeld van de situatie van jongeren in onze gemeente. Verder blijkt uit de onderzoeksgegevens ook dat vaak de VMBO leerlingen tot de risicogroepen behoren. Het is goed om meer inzicht in hun situatie te krijgen.

De Hellendoornse uitkomsten van het E-MOVO bij het onderdeel VMBO gaan dus over jongeren uit onze gemeente die in andere gemeenten op een school zitten die wel aan het onderzoek heeft meegedaan.

Hieronder worden de meest opvallende resultaten voor Hellendoorn uit het E-MOVO onderzoek opgesomd en daarbij wordt benoemd welke actie wordt voorgesteld:

Een derde heeft gehoorproblemen

Er zijn aanwijzingen dat jongeren steeds vaker en op jonge leeftijd worden blootgesteld aan een hoeveelheid geluid die een risico vormt. Van de jongeren in onze gemeente ervaart 30% gehoorproblemen, vooral na discotheekbezoek. Dit geldt overigens voor heel Twente.

Actie:

Aangezien jongeren niet alleen binnen onze gemeentegrenzen naar een festival of discotheek gaan wordt voorgesteld dit thema, naast lokaal, ook samen met de GGD bovenlokaal op te pakken.

Sociaal-emotionele problemen iets hoger dan rest van Twente

Om te meten of jongeren sociaal-emotionele problemen kunnen hebben is de Strengths and Difficulties Questionnaire gebruikt. Deze vragenlijst bestaat uit 25 stellingen die betrekking hebben op emotionele problemen, gedragsproblemen, hyperactiviteit, problemen met leeftijdsgenoten en pro-sociaal gedrag. De SDQ meet de risico's op populatieniveau. 13% procent van de jongeren in Hellendoorn heeft volgens de SDQ sociaal-emotionele problemen. Het gemiddelde in Twente ligt lager (9%). Leerlingen van het VMBO hebben vaker deze problemen dan leerlingen van Havo/VWO. Opvallend is de hoge score bij hyperactiviteit/aandacht tekort (29%). Het gemiddelde in Twente is hier 23%. Het Nederlandse gemiddelde ligt op 27%.

Actie:

In gesprek met onderwijs en jongerenwerk aankarten of zij dit herkennen en indien wenselijk hierin gezamenlijk optrekken.

Weerbaarheid goed, voor meisjes blijft het iets achter

Belangrijk is dat jongeren vaardigheden leren om hun eigen keuzes te maken. Zelfvertrouwen, opkomen voor jezelf, weten wat je wilt en nee durven zeggen zijn belangrijke voorwaarden om gelukkig te zijn. 93% van de jongeren in Hellendoorn is weerbaar. Het valt op dat jongens weerbaarder zijn dan meisjes.

Actie:

Sinds 1 oktober 2015 richt het jongerenwerk van De Welle zich specifiek op de groep meiden vanaf 12 jaar met het meidenwerk 'Girlz only'. Het is goed om dit voort te zetten.

Verder is het ook goed het aanbod van Stichting maatschappelijk werk noord west Twente voor tieners en jongvolwassenen te blijven afnemen. Maatschappelijk werk organiseert SOVA trainingen voor tieners van 12 tot en met 16 jaar en assertiviteitstrainingen voor de doelgroep van 17 tot en met 22 jaar.

Voor kinderen tot 12 jaar ligt de verantwoordelijkheid voor sociale vaardigheden (SOVA) training deels bij het onderwijs en deels bij de gemeente. Op dit moment is er door de gemeente geen gericht aanbod ingekocht. Gezien de gedeelde verantwoordelijkheid is het goed om hierover met het onderwijs in gesprek te gaan.

Veel jongeren sporten georganiseerd

Lichamelijke beweging heeft een positief effect op de conditie, het welzijn en het lichaamsgewicht. Het verkleint ook de kans op gezondheidsproblemen, die vooral later in het leven kunnen ontstaan. In de gemeente Hellendoorn sport 85% van de jongeren bij een vereniging, een club of in de sportschool. Dit is opvallend meer dan in de rest van Twente (77%).

Actie:

De gemeente zet al jaren actief in op sport- en beweegstimulering voor kinderen en jongeren via diverse projecten en regelingen en dit loont zich. Gestimuleerd wordt dat zoveel mogelijk kinderen en jongeren het plezier in sport en bewegen ontdekken, waardoor een stevige basis wordt gelegd voor een leven lang sport en bewegen. Hierbij vindt samenwerking plaats met organisaties op het gebied van o.a. sport, onderwijs en jeugd. Deze inzet op kinderen en jongeren wordt gecontinueerd. In de Sport- en Beweegnota 2016-2019 is sport en bewegen voor deze doelgroep een belangrijk aandachtsgebied.

Te weinig groente & fruiteters

Een gezond en gevarieerd voedingspatroon is belangrijk voor een gezond gewicht en het voorkomen van ziekten. Eetgewoonten worden in de jeugd gevormd en veranderen in het latere leven weinig. Net als in de rest van Twente wordt er ook in onze gemeente (te) weinig groente en fruit gegeten. Groente wordt door 81% van de jongeren vijf dagen of meer gegeten en 44% eet elke dag groente. Voor fruit is het 50% die vijf dagen of meer fruit eet en slechts 31% elke dag.

Actie:

Aan basisscholen is doorgegeven dat zij kunnen deelnemen aan een EU regeling voor schoolfruit. Wij willen in overleg met het onderwijs over gezonde scholen. En wij willen in overleg treden met de BLOS (Bestuurscommissie voor de Lichamelijke Opvoeding en de Sport) over mogelijkheden m.b.t. gezonde sportkantines bij sportverenigingen.

Aandacht voor gezondere voeding blijft noodzakelijk. Ook via bijvoorbeeld de jeugdarts is hier aandacht voor. Er wordt momenteel ook gewerkt aan een programma voor kinderen met (dreigend) overgewicht, waarbij ook het voedingspatroon onder de loep genomen wordt.

Alcoholgebruik neemt af, drugsgebruik stabiel

Het alcoholgebruik onder jongeren in de gemeente Hellendoorn daalt. Ook het aantal rokers is minder geworden. Het drugsgebruik blijft onveranderd. Het recente alcoholgebruik onder jongeren in de gemeente Hellendoorn daalde in de periode van 2003-2011 van 68% naar 47%. In 2015 geeft nog maar 36% van de jongeren aan recent te hebben gedronken. Ook het binge drinken (bij één gelegenheid vijf of meer drankjes drinken) is afgenomen van 36% naar 24%. Van de leerlingen in Hellendoorn heeft 8% ooit wel eens softdrugs en 4% ooit wel eens harddrugs gebruikt. Dit aantal is gelijk aan het gemiddelde in Twente. Jongeren gebruikten in 2015 niet meer drugs dan in 2011. Dit was wel de verwachting gezien de ophoging van de leeftijdsgrens voor het gebruik van alcohol naar achttien jaar.

Actie:

De preventieve voorlichting, met een ervaringsdeskundige, die door Stichting Voorkom wordt verzorgd op CSG Reggesteyn heeft effect. Er wordt dan ook voorgesteld deze te continueren.

Niet elke ouder voert het gesprek over alcoholgebruik

26% van de jongeren heeft geen afspraken met hun ouder(s) over het gebruik van alcohol. Eén op de vijf ouders verbiedt alcohol, terwijl daarnaast 20% van de ouders het toestaat dat hun kind thuis alcohol drinkt. In klas 2 wordt alcoholgebruik nog door 33% van de ouders verboden, terwijl in klas 4 slechts 8% van de ouders dit verbiedt.

Actie:

Er wordt gekeken of er bijvoorbeeld ouderbijeenkomsten kunnen worden georganiseerd over hoe je het gesprek voert met je puberkind over dit thema. Het is vooral van belang om ouders en jongeren voor te lichten over de gevolgen van alcoholmisbruik.

Aantal niet- rokers stijgt

Het percentage leerlingen in de gemeente Hellendoorn dat niet rookt is gestegen van 80% in 2011 naar 93% in 2015. Het opleidingsniveau is sterk van invloed op het wel of niet (gaan) roken. Leerlingen van het VMBO roken veel vaker dan leerlingen van Havo/VWO (13% ten opzichte van 2% dat wekelijks rookt, en 10% ten opzichte van 1% dat dagelijks rookt).

Actie:

Op dit moment wordt de voorlichting over roken op het VMBO in leerjaar 2 gegeven. Actie: in een gesprek met de school aankaarten of dit niet in leerjaar 1 moet worden aangeboden.

Veel ongewenste ervaringen met sociale media

Het gebruik van sociale media is niet meer weg te denken uit de huidige samenleving en heeft onder jongeren een enorme vlucht genomen. Een wereld aan nieuwe mogelijkheden voor vermaak en sociale contacten heeft zich geopend. Eén op de vijf jongeren in onze gemeente heeft meegemaakt dat iemand tegen zijn of haar zin vervelende foto's of filmpjes heeft verspreid via internet of de mobiele telefoon. Dit is een hoger aantal dan in de rest van Twente (15%).

Actie:

Voorlichting over dit onderwerp op school laten verzorgen door het jongerenwerk en/of Halt. Onderzoeken of het aanbod past bij de behoefte. Afstemmen met onderwijs.

Weinig openheid op school over homoseksualiteit

Slechts 11% van de jongeren denkt dat je op school overal voor je gaardheid uit kunt komen. 36% denkt dat dit alleen tegenover vrienden kan. Ook bestaat er soms een negatieve houding ten opzichte van homoseksualiteit. Dit uit zich door geen vriendschap met een homoseksuele jongere te willen sluiten (8%), in de pauze liever naast iemand anders te gaan zitten (23%) en laten merken dat je door zo iemand niet aangeraakt wilt worden (30%). VMBO leerlingen zijn minder tolerant dan Havo/VWO leerlingen.

Actie:

Gesprek voeren met het voortgezet onderwijs in onze gemeente of zij dit herkennen. Sinds 2012 is het een kerndoel voor het voortgezet onderwijs (kerndoel 43) om "respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit."

Helpt jongeren problemen met echtscheiding

De meeste leerlingen in onze gemeente groeien op in een gezin met beide ouders. 14% van de jongeren heeft te maken met een echtscheiding. Dit is iets minder dan het Twentse gemiddelde (18%). 47% van die jongeren heeft problemen met/door de scheiding.

Actie:

In 2016 is bij wijze van proef de opdracht gegeven aan Mediant om een voorlichting te verzorgen aan Interne Begeleiders (IB'ers) op het basisonderwijs en mentoren op het voortgezet onderwijs om hun handvatten te bieden hoe zij kinderen, jongeren en ouders beter kunnen begeleiden en ondersteunen bij een (v)echtscheiding. Eind 2016 wordt deze werkwijze geëvalueerd en mogelijk gecontinueerd of uitgebreid naar andere professionals die met kinderen en jongeren werken. Ook is toegezegd aan de raad om in 2016 te onderzoeken of het zinvol is om voorlichting over de impact die de komst van een eerste kind heeft op de partnerrelatie toe te voegen aan de prenatale voorlichting.

Maatschappelijk werk biedt de training Kinderen van Gescheiden Ouders aan. Deze training is er op gericht om te voorkomen dat kinderen tussen de 6 en 12 jaar, problemen ontwikkelen als gevolg van de scheiding van hun ouders. Door deze ervaringen te delen krijgen zij het gevoel er niet alleen voor te staan.

Er wordt verder ook nog gekeken of wij in de toekomst nog meer kunnen aanbieden met betrekking tot dit thema.

Effecten:

Gegevens over gezondheid, welzijn en leefstijl van jongeren geven ons meer inzicht in de leefwereld van deze groep. Door de uitkomsten te bespreken met onze samenwerkingspartners kan er vervolgens gericht actie ondernomen worden.

Planning:

De uitkomsten worden nog dit jaar besproken met scholen, het jongerenwerk en overige partners. De uitkomsten zijn input voor acties op gebied van jeugd, gezondheid en sport en bewegen.

In 2017 wordt het lokaal gezondheidsbeleid geactualiseerd. Hierbij zullen deze uitkomsten worden betrokken.

Financiële consequenties:

Nvt

Personele consequenties:

Nvt

Juridische consequenties:

Nvt

Informatisering / Automatisering:

Nvt

Burger- en overheidsparticipatie:

Gezondheid, welzijn en leefstijl zijn onderwerpen waar verschillende beleidsvelden en verschillende (samenwerkings)partners mee te maken hebben. Gezamenlijk, en natuurlijk ook in overleg met ouders en de jongeren zelf, zal gekeken moeten worden aan welk type ondersteuning c.q. voorlichting behoefte is.

Communicatie:

Wij gaan in gesprek met de verschillende samenwerkingspartners. Een link naar het E-MOVO rapport wordt op onze gemeentelijke website geplaatst.

Overige consequenties:

Nvt